

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secvnda Controversia. De suppositione huius nominis Deus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

nis, nisi singula ab alijs; Tu quia absoluta non distinguatur realiter a rebus: Tum quia nullum essentialiter commune pluribus est distinctum ab eis realiter &c. *Resp.* maiorem non esse veram nisi de illius individuis, quæ eiusdem rationis constitutio indiuiduantur; constat autem huius Dei constitutivum in esse indiuiduo ipsam esse divinam essentiam, ut formam per se primò subfistentem; personarum autem constitutiva esse relationes, quæ modo nostro concipiendi ratione formali distinguuntur ab essentia; Ut igitur hic Deus sit indiuiduum, satis est pluribus Dijs non esse communicabile.

Replic.

Sed hoc ultimum dictum sic arguit Spina. Quod prædicatur essentialiter de pluribus distinctis ultima distinctione in aliqua natura, non est indiuiduum illius naturæ: sed licet hic Deus non prædicetur de pluribus Dijs, dicitur tamen essentialiter de pluribus distinctis ultima distinctione reali in natura divina; ergo &c.

Confr.

Confr. quia incommunicabilitas, quæ pertinet ad rationem personæ exprimitur in definitione Boetij per illam particulam, substantia indiuidua: hæc autem est omnimoda incommunicabilitas; ergo vel hic Deus non est substantia indiuidua, vel est propriè persona.

Solut.

Resp. falsam esse maiorem loquendo de distinctione facta per constitutiva & distinctiva indiuidua illorum plurium, quæ sint alterius rationis à constitutivis illius indiuidui, quod pluribus asseritur esse commune. *Ad confirmationem* dico verum esse incommunicabilitatem illam, quam significat Boetius in definitione personæ, esse perfectam, siue ut ille ait omnimodam; sed talem iam ante diximus non esse necessariam ad indiuidui constitutionem. Et quia vox ad plura indifferens simpliciter prolata stat pro primò, ideo cum de indiuiduo siue incommunicabili loquimur absolute, intelligendum est de incommunicabili in oem modum, nisi subiecta materia alium exigit sensum, ut exigit in re proposita, cum affirmamus hunc Deum tribus suppositis communem esse indiuiduum; alioquin impliciter diceretur.

Obiect. 8.

*Secundum eius argum. est in ordine sextum. Quod significatur ut comprehensum ab indiuiduo quasi pertinet ad indiuiduationem eius, non est per se indiuiduum, præter illud à quo comprehenditur: sed habens deitatem, ut ratione distinguitur à personis distinctis, pertinet ad indiuiduationem divinarum personarum, quæ super hoc addunt relationem per modum formæ incommunicabilis & principij indiuiduationis; ergo habes deitatem ut sic, non est per se indiuiduum præter personas. Maior probatur; quia indiuiduum substantiæ significatur ut totum, in quo vniuntur omnia tam essentialia, quam accidentalia. *Resp.* maiorem non esse veram, quando illi comprehenso ab indiuiduo convenit subsistere pro se primò & per ipsum indiuiduum; tunc enim, quod ita comprehenditur ab indiuiduo, est quoddam totum, in quo cetera omnia saltim absoluta vniuntur, ut in hoc Deo, qui dicitur habens deitatem & omnem perfectionem: immò dicitur etiam illi inesse paternitas, filiatio, & processio.*

Obiectio 9.

Tertium. Singulare negatur absolute ab hoc Deo; ergo & indiuiduum. Antecedens probatur; quia S. Th. sup. q. 31. art. 2. cum Hylario negat Deum esse singularem.

Solut.

Resp. ibi D. Tho. explicat sensum Hylarij, cum ait. Ad vitandum errorem Sabellij vitare debemus singularitatem, ne tollatur communica-

bilis essentia divina quam nos prædicantes Deum singularem & indiuiduum, tribus personis communem non negamus. Vnde super illo articulo diximus cum Bannelio & alijs recentioribus in usu prædictæ vocis nullum iam esse periculum erroris, cum hæresis Sabelliana fuerit omnino conuulsa.

Quartum. Si vnus numero Deus est vnum indiuiduum præter tres personas, pariter concedere cogimur absolute propositionem istam: tria indiuidua divina sunt vnum indiuiduum naturæ; similiter istam tres personæ divinæ sunt vnum indiuiduum naturæ divinæ etiam præter tres personas; & cum tale indiuiduum secundum Caiet. sit persona incompleta & imperfecta, sequitur hanc etiam necessariò esse concedendam: tres personæ divinæ sunt vna persona incompleta & vna semipersona. Quibus sermonibus quid absurdius dici potest? *Resp.* primò sensum dictarum propositionum nihil absurditatis continere, modum autem non esse in usu deducendum; quamvis inter Scholasticos ad exprimendam divinæ naturæ subsistentiam, ea non sint prorsus inepta vocabula. Secundò dico hunc Deum non esse indiuiduum præter tres personas absolute loquendo; quia realiter idem est cum illis ratione sola distinctus.

Ultimum. In hac propositione: *Iste Deus meus, & glorifico eum:* nomen hoc Deus, supponit pro persona grammaticaliter tantum, quo modo quælibet res demonstrabilis grammaticè loquendo personaliter dici potest; dicimus enim iste lapis, iste asinus; ergo hic Deus non est persona nisi grammaticaliter. Antecedens est D. Th. in hac q. a. 8. in fi.

Resp. nos non affirmare hunc Deum esse personam nisi cum addito, nimirum in completam, quod ibi non negat S. D. sed tantum negat esse personam propriè.

Reliqua eiusdem authoris argumenta partim ex dictis faciliem habent solutionem, & partim ad sequentem pertinent controuersiam. Aliorum etiam, quos vidimus argumenta, easdem admittunt solutiones.

CONTRA vltimam concl. sunt argumenta, quæ referunt & soluunt Zumel. Mol. Vasq. & Suar. locis superius allegatis.

SECUNDA CONTROVERSA.

De suppositione huius nominis Deus.

CAPREOLVS in primo sent. dist. 4. q. 1. tria dicit. Primum. Hoc nomen Deus quandoque supponit pro persona, & non pro essentia, ut cum dicitur, Deus generat. Secundum. Nunquam stat pro essentia, quin explicite vel implicite stat pro persona, ut cum dicitur, Deus creat: & etiam in his propositionibus. Pater & filius sunt vnus Deus, & Trinitas est vnus Deus. Tertium articulo. 2. Hæc propositio, Deus non generat, est falsa; quia dictio Deus stat pro essentia & pro re naturæ id est supposito indistincte; & ideo negatio negat actum generandi, non solum ab essentia, sed etiam à quolibet eius supposito. Quam sententiam sequuntur Sylu. & Spina eius discipulus.

Cai. dicit sex. Primum. Deus primò supponit pro hoc Deo, siue pro habente naturam divinam, & reddit propositionem singularem. Secundum. Quandoque dicitur, quod hoc nomen Deus, stat pro suppositis indistincte; quod intelligendum est cōcomitanter & secundariò, non tamē semper stat pro personis distincte vel indistincte.

Sententia Doctorum.

stindē. *Tertium.* Hoc nomen *Deus*, potest stare pro singulis personis. *Quartū.* *Deus* ex adiuncto notionali constituit propositionem indefinitā supponendo personaliter. *Quintum.* Hoc nomen *Deus*, cum possit ex se supponere pro essentia, id est pro hoc *Deo*, & pro persona, id est, pro patre & filio, & Spiritu S. ad supponendum actualiter pro hoc *Deo*, non eget reducēte: ad supponendum verō pro personis (modo inferius explicando) reducitur per aliquid additum; & ita conciliantur duo dicta D. Tho. in hoc a. quæ videntur contraria. *Sextum.* In hac propositione, *Deus* non generat, & hoc nomen *Deus*, pro natura in concreto, id est pro hoc *Deo*, de quo falsum est dicere, quod non generat. Hoc vltimum dictum explicat & defendit Molina. Eandem sententiam Cai. sequitur Ripa.

Iauellus sententiam approbat Capr. & ex parte sequitur Cai. quem in duobus reprehendit. *Primum* est, quod dixerit differentiam inter hoc nomen *Deus*, & hoc nomen homo, in supponendo accipiendam esse quo ad suppositionem indeterminatam pro persona; quia scilicet homo non supponit ex se pro natura communi, sed pro suppositis determinatis: sed hoc nomen *Deus* ex se supponit pro natura communi, sed ex adiuncto constituit propositionem indefinitam supponendo personaliter. Sed ait Iauellus mentem esse D. Tho. differentiam inter dicta nomina in hoc positam esse, quod *Deus* simpliciter sumptus semper supponit pro natura in concreto, nunquam autem pro persona, siue determinatē siue indeterminatē: homo verō nunquam supponit pro natura communi in concreto nisi ratione adiuncti, vt in hac, homo est species. *Secundum* est. Verba illa S. D. in corpore articuli. *Quidam dixerunt, quod hoc nomen, Deus, & similia propriē, & secundum suam naturam supponit pro essentia, sed ex adiuncto notionali trahuntur ad supponendum pro persona:* exponi à Cai. de potentia ad supponendum pro essentia in concreto: in responsione autem ad tertium loqui de actuali suppositione. Sed melius est (inquit) dicere, opinionem illam tenuisse Deum secundum se supponere pro natura in abstracto, quā ideo reprobare S. Th. quia in responsione ad tertium affirmat Deum secundum se supponere pro natura in concreto, q̄ negabat illa opinio.

Torres dicit tria. *Primum.* In hac propositione, *Deus* creat, nomen *Deus* supponit & pro natura diuina & pro personis: sed primariō pro natura cum adiuncto verō supponit principaliter pro persona, vt in hac, *Deus* generat. Et per hac conciliat dicta D. Th. in corpore, & ad 3. de suppositione huius nominis *Deus*; nā in corpore affirmat dictum nomen per se posse supponere secundariō pro persona, sed in responsione ad tertium negat illud supponere principaliter pro persona sine addito notionali. *Secundum.* Cum nomen *Deus* supponit pro essentia, supponit etiam pro personis, vt in hac, *Deus* est tres personæ. *Tertium.* In hac propositione, *Deus* non generat, nomen illud *Deus* supponit pro patre.

Bannes dicit quatuor. *Primum.* Caiet. bene concedit istas duas propositiones, *Deus* generat & *Deus* non generat. *Secundum.* Caietan. affirmat subiectum dictarum propositionū supponere pro hoc *Deo* immediatē: qui modus dicendi potest sustineri dicendo distinctionem realem inter genitorē & genitum attendi penes patrem & filium, ratione quorum verificatur illa propositio. *Tertium.* In hac propositione, *De*

A creat, non accipitur *Deus* pro *Deo* in concreto præcisē, vt ait Cai. sed primariō sumitur pro essentia diuina in concreto, secundariō verō pro personis; quia denotatur actio creādi conuenire personis ratione deitatis. Et per hoc (inquit) soluantur argumenta Caietani contra Capr. *Quartum.* Hæc propositio, *Deus* nō generat, falsissima est; quia subiectū illius supponit pro patre, & fit sensus, quod pater nō generat. Et quāuis S. D. ad tertium dicat nihil esse, per quod hæc vox *Deus* determinetur ad standum pro persona filij, non tamen negat quin possit accipi pro persona patris. In quibus dictis duo manifestē falsa imponuntur Caietano. Primum quod admiserit hanc propositionem esse veram, *Deus* non generat, quod hic approbat Ban. in primo dicto, sed aperte reuocat in quarto, quod arbitrator ex errore Typographi corrigisse. Secundū, quod affirmet Caiet. in hac propositione, *Deus* creat, sumi Deum pro hoc *Deo* præcisē personis: oppositum enim docet expressē in solutione secundi dubij circa corpus articuli. Denique statuit tres regulas ad discernendum nominum essentialium suppositionem, de quibus infra.

Zumel. dicit quinque. *Primum.* Hoc nomen *Deus*, si non limitetur eius suppositio ratione alicuius adiuncti, vel ex parte subiecti, vel ex parte predicati, semper supponit pro essentia in concreto primō & immediatē, secundariō verō pro personis. Et hoc modo intelligendus est S. Th. cum ait hoc nomen *Deus* supponere pro essentia aut deitate: & ita supponit in illa propositione, *Deus* creat: in hac verō, *Soli Deo honor, & gloria*, supponit immediatē tam pro essentia, quā pro tribus personis collectiue sumptis. *Secundum.* Quando S. D. in corpore ait hoc nomen *Deus* ex modo significandi habere, vt propriē possit supponere pro persona, loquitur de facto & de suppositione indistincta & confusa: in responsione verō ad 3. vbi videtur oppositum dicere, loquitur de supponere determinatē & distinctē. *Tertium.* Hoc nomen *Deus* potest supponere pro hoc *Deo*, vt abstrahitur à personis, ita quidem vt pro personis non supponat neq; mediatē neque immediatē, neque coniunctim neq; diuisim, ratione tamen alicuius adiuncti, vt in hac, *Deus* est communis realiter trib. personis, & cuilibet earum; quia hoc prædicatum de nulla potest verificari persona, neque de omnibus simul. *Quartum.* In hac propositione, *Deus* generat, aut *Deus* generatur, non supponit hoc nomen *Deus* pro hoc *Deo*, id est pro natura in concreto, vt abstrahit à suppositis, vt asserit Cai. *Quintum.* Hæc propositio, *Deus* non generat, est falsa; quia subiectum restringitur ad standum pro patre: in ceteris conuenit cum sententia Cai.

Valent. dicit quatuor. *Primum.* Hoc nomen *Deus* supponit pro essentia identificante in ratione absoluta tres personas, siue pro essentia subsistente tribus subsistentijs respectiuis, non aut pro hoc *Deo* absolute subsistente, vt existimat Cai. *Secundum.* Hæc propositio, *Deus* nō generat, est vera in rigore, si ille terminus *Deus* accipiat tanquam singularis, vt videlicet significat vnum illud simplicissimum identificās tres personas. Quare minimē probandus est Cai. dicens nomen illud *Deus* supponere determinatē pro essentia, & tamen propositionem esse veram. *Tertium.* Si loquamur de illo termino *Deus*, vt habet etiam conditionem termini communis, sic omnino videtur falsa dicta propositio. *Quartum.* Quando dicta propositio absolu-

re profertur, non exprimendo, vtrum absolu-
te accipiat ille terminus Deus tanquam ter-
minus singularis, vel tanquam communis, pro-
babilis est simpliciter loquendo, quod sit falsa.

Vasq. dicit nouem. *Primum* 4. cap. Hæc propo-
positio, Deus non generat, falsa est; quia nomē
Deus supponit pro indiuiduo deitatis directē,
connotando personam confusē, *secundum* ca. 5.
Directum significatum nominis Deus est natu-
ra, prout secundum rationem abstrahit à perso-
nis, quamuis non habeat absolutam subsisten-
tiam: personæ autem ab eo indirectē & indistin-
ctē connotantur; quare nomen Deus ratione
directi significati est singularissimum, ratione
verò connotati quandam habet communitatē.
Tertium. Ad veritatem huius, Deus generat, fa-
tis est: si diuina natura in vna persona generet:
sed ad veritatem huius negantis, Deus non ge-
nerat, necesse est Deum in nulla persona gene-
rare. *Quartum* cap. 6. Nomen Deus, quoties ei
non additur terminus notionalis, ea parte qua
ponitur, semper supponit pro indiuiduo deita-
tis. *Quintum*. Non potest Deus determinari ad
personam addito pronomine hic vel ille, sicut
determinatur hoc nomen homo. *Sextum*. In hac
propositione, Deus est de Deo, nomen Deus
supponit pro cōcreto deitatis. *Septimum*. Cum
dixit Apost. *primæ ad Timot. 1. Regi sæculorum,*
immortalis, inuisibilis, soli Deo, honor & gloria: nomen
Deus multo melius pro indiuiduo deitatis sup-
ponit: sed quia est commune tribus personis,
idcirco de illis verè dicitur; & idē dixit S. Th.
ibi nomen Deus supponere pro personis. *Octa-
uum*. Miror, cur S. Th. dixerit in ea propo-
sitione, Deus creat, nomen Deus supponi pro na-
tura, hoc est pro indiuiduo deitatis, & nō pro
personis. *Sed negationem* Vasq. adiungit defuo,
non. n. habetur in textu. Hanc imposturam ac-
cepit ex Aureolo, quam excludit Capreolus
in 1. sent. dist. 4. quæst. 1. art. 3. ex D. Tho. in 1. dist.
36. qu. 1. art. 1. vbi ait actum creandi conueni-
re diuinæ naturæ, & eius suppositis. Quod idem
affirmat in 1. q. 45. art. 6. *Nomen*. Nomen Deus
supponit pro indiuiduo concreto deitatis, et-
iam quando ponitur terminus notionalis, qui
non est syncategorema illius, quod etiam in-
telligi debet in alijs propositionibus, vbi præ-
dicata naturæ humanæ de Deo prædicantur per
communicationem idiomatum.

Suarez lib. 4. cap. 14. conuenit cum Zumel. in
1. 2. & 3. dicto; discordat aut circa suppositio-
nē illius termini *Deus* in duabus propositioni-
bus exemplariter à Zumel. propositis. Ait enim
Suar. in vtraq; nomen *Deus* supponere pro na-
tura & pro personis, eo quod cum dicitur, *Soli*
Deo honor & gloria, dictio illa exclusiua *soli* non
excludit concomitantia, quæ sunt personæ, non
solum collectivè sed etiam sigillatim sumptæ;
alioquin falsa esset propositio. Deinde repre-
hendit primum & secundum dictum Vasq. Li-
bro aut 6. c. 7. vbi statuit quinque regulas circa præ-
dicationem actuum notionalium, ex quib. duæ
tñ, videlicet tertia & quinta, pertinet ad mate-
riā presentis articuli, tria dicit. *Primum* est. In
hac propositione, Deus generat, subiectū illud
Deus non potest ita supponere, vt de hoc Deo
abstrahendo secundum rationem à personis
prædicatū verificetur. *Secundum*. Si hic Deus nō
ita abstrahatur, sed indefinitè sumatur pro di-
uinitate vt subsistente, siue immediate in se siue
incommunicabiliter in persona, sic verificatur
illa propositio de hoc Deo, non tamen ratione
subsistentis communis, sed solum ratione pa-

tris, nec supponit subiectum illud Deus inde-
finitè, sed determinatè pro persona patris. *Ter-
tium*. Quoties actus notionalis verè prædicatur
de Deo sub aliquo nomine, non potest verè de
eo negari, siue terminus in subiecto positus sit
personalis, vt cum dico, Pater generat, & Pater
non generat; siue sit essentialis. vt Deus gene-
rat, & Deus non generat, quia tam primæ, quàm
secundæ sunt contradictoriæ, & affirmatiuæ
sunt veræ, negatiuæ autem falsæ.

RECOLENDA sunt in primis, quæ suprà di-
ximus q. 27. ar. 4. de nominum significatione
& suppositione ex D. Th. de pot. q. 9. a. 4. ex
quibus patebit non rectè dixisse Vasque-
lium hic dist. 157. cap. 4. idem esse nominis suppositio-
nem, quod eius significatio; vbi etiam quod
verè supponitur, perperam appellat connota-
tum. Cum autem nomen hoc, *Deus*, subijci
possit in propositione multis prædicatorum
generibus, de illius suppositione cōparatione
singulorum inquirendum est: deinceps de qui-
busdam propositionibus singularem difficul-
tatem habentibus erit disputandum.

Sunt verò septem diuinorum prædicatorum
genera ad rem presentem pertinētia, quibus sub-
ijci potest hoc nomen Deus. Nam quædam sunt
essentialia communia naturæ in concreto, id est
huic Deo & personis, vt creare, sapere & posse,
siue esse creatorem, sapientem & potentem:
quædam sunt essentialia cōuenientia naturæ siue
concretè siue abstractè sumptæ, prout distingui-
tur à personis, vt esse communicabile & subsi-
stere in tribus: quædam sunt notionalia in specie
significata, vt generare, spirare & cæt. quædam
autem in genere tantum, vt cum dico, Deus de
Deo siue Deus procedens: quædam personalia
singulas seorsum personas significantia, vt
Deus est pater, siue persona patris: quædam om-
nes collectivè personas complectentia, vt Deus
est Trinitas, vel tres personæ: quædam tandem
sunt negatiuæ, vt Deus non generat, siue non
spirat; quæ singula diligenter hic erunt à nobis
examinanda.

A prædicatis igitur essentialibus naturæ & personis communibus inchoando, existimo ve-
ram esse regulam illam Capr. nimirum hoc no-
men Deus nunquam stare pro essentia in concre-
to, prout scilicet est in habente, quin supponat
pro personis saltem indistincte. Cuius sensum
aptius expresserunt recentiores ex eodem Capr.
dicentes hoc nomen Deus, si non limitetur eius
suppositio ratione alicuius adiuncti, semper sup-
ponere pro essentia in concreto primò & im-
mediate, secundariò verò, & indefinitè pro per-
sonis. Vbi aduerte terminum limitantem posse
dupliciter adiungi huic termino Deus. Vno mo-
do, vt in eadem parte ponitur dictio limitatiua, Cuiet.

in qua ponitur nomen Deus, vt si ponatur v-
trumq; ex parte subiecti, vel vtrumque ex par-
te prædicati; puta dicendo, Deus generans est
æternus, vel habet filium, vel Deus generans
non est Deus genitus. Alio modo, vt Deus sit ex
parte subiecti, terminus verò limitatiuus sit
ex parte prædicati, vel è conuerso: vt si dicam,
Deus generat, aut Deus generat filium Deum,
vel generans est Deus. Si priori modo fiat addi-
tio, determinatur hoc nomen Deus ad standum
pro persona determinatè, illa scilicet cui con-
uenit actus notionalis limitatiuus: non ita tamē
vt excludatur hic Deus, cui prout est in singulis
personis, singuli conueniunt actus notionales,
vt hic aduertit Cai. Nam hic Deus generat,
prout est in Patre, vel vt est pater: & geni-
tus

Resolutio
Propositio
7. Genera
prædicati
Dei: & quæ
dicitur suppo-
nitur
nominis
Deus respo-
dit prædica-
ti essentialis
essentia &
personæ, &
respon-
dit prædica-
ti notionalis
secundum
mentem D.
Th. & Cai.

Notanda di-
stinctio pro
Cuiet.

impositura
Vasq.

tus est, ut est in filio, vel ut est filius. Est tamen A propositio hac singularis, Deus generans est eternus; quia subiectum per syncategorema generans determinatur ad unam tantum personam. Si vero posteriori modo fiat additio, constituitur, ut ait Caiet. indefinita propositio: quia supponit hoc nomen Deus pro hoc Deo per se primo, pro persona vero indeterminatè. Cuius ratio est; quia cum dico Deus generat, aut Deus est generans, verbum illud generat, aut participium generans, non est syncategorema illius termini Deus, sed dictio est categorematica absolute posita. Sicut si dicerem, homo scribit, verbum illud scribit, dictio est categorematica, nec limitat hominem ad standum pro Petro, etiam si po-

B natum esse solus scribens. Quamvis itaque solus pater sit generans in diuinis, non limitatur tamen de rigore Logico nomen Deus in subiecto positum, ad supponendum pro persona patris per illud notionale generat, licet de eo solo verificetur, & usu Theologorum frequenti receptum sit per notionale verbum cohereri nomen Deus ad determinatam personalem suppositionem: quia determinatè verificatur, ut patet hic ad tertium.

Dei quandoque supponere pro sola essentia: et quae sunt naturalis, & propria eius suppositio respectu praedicati essentialis, & personae communis.

In hac vero propositione, Deus est communis tribus personis, praedicatum soli Deo essentialiter sumptum conuenit, prout a personis distinguitur, quibus nec diuisione, nec copulatiue conuenit; nulla enim earum nec simul omnes sunt tribus communes; alioquin quilibet persona esset trinitas, imò nulla persona distingueretur ab alia, sicut nulla persona distinguitur à Deo, qui tribus suppositis est communis. Itaque limitatur in ea propositione subiectum Deus per praedicatum illud communis tribus, ut pro sola supponat essentia.

Ad cuius euentiam supponendum est id, quod hic ait S. D. nimirum hoc nomen Deus significare naturam in habente. Et quoniam in Deo duplex est habens naturam, scilicet ut hic Deus, cui per se primo conuenit subsistentia, & ut suppositum, cui conuenit ex inclusa diuinitate, & relatiua proprietate incommunicabilis subsistentia personalis: idcirco nomen Deus habet ex sui natura, ut primo supponat pro hoc Deo communicabiliter subsistente, secundario vero pro personis indistincte, ut efficaciter & abunde probat Capreolus in dicta quaest. 1. Conuenit enim hoc nomen Deus cum terminis singularibus in hoc, quod forma significata non multiplicatur, sed est una numero & per se primo subsistens: atque ideo supponit per se primo pro hoc habente deitatem essentialiter: cum terminis vero communibus conuenit in hoc, quod forma significata inuenitur in pluribus suppositis.

Naturalis suppositio huius nominis Deus.

Ex quo sequitur, ut hoc nomen Deus secundum suam naturam proprie, licet secundario, semper supponat pro personis, nisi limitetur. Vnde quoadmodum hic terminus homo naturaliter ac per se supponit pro persona, nisi determinetur ex addito ad supponendum pro natura specificè sumpta, ut cum dicitur, homo est species: tunc enim terminus homo supponit pro natura ut praescindit à suppositis: ita nomen hoc Deus quod naturaliter, ac per se, licet secundario supponit pro personis, ex addito trahitur ad supponendum pro natura, quatenus distinguitur a personis, ut in hac, Deus est communis tribus personis; dictio enim illa communis restringit subiectum illud Deus, ut praeter suam naturam, neque secundario pro personis supponat. Et

Ex quo patet doctrinam Capr. in bono sensu simpliciter esse veram, sed à recentioribus minimè cognitam: qui noua eudere se putantes, Cap. sensum aperiunt.

Defensio Capreoli.

C Ex hoc principio sic explicato multae superius propositae difficultates circa propositiones poterunt definiri. Et primo patet falsum esse dictum illud Iauelli de mente D. Th. differetiam esse inter hoc nomen homo, & hoc nomen Deus: quod Deus simpliciter sumptus semper supponit pro natura in concreto, nunquam aut pro persona siue determinatè, siue indeterminatè. Cuius oppositum super hoc eodem articulo prius affirmauerat idem expositor sequens Cap. & Cai.

Iauelli dictum reijciunt.

Secundo patet in his duabus propositionibus, Deus creat, & soli Deo honor, & gloria; 1. Tim. 1. nomen Deus supponere primo pro natura, secundario vero siue concomitanter pro omnibus personis, ut hic affirmat Cai. licet prius videatur oppositum dicere.

D Nec verum est, quod hic ait Zumel. disp. 1. hoc nomen Deus in posteriori propositione supponere immediate simul pro natura diuina & pro tribus personis collectiue non aut diuisione: Falsum est enim primo nomen Deus hic immediate supponere pro personis; semper enim primo & immediate (nisi limitetur) supponit pro singulari primo subsistente, concomitanter autem pro suppositis, quibus non primo conuenit esse subsistens, aut habere naturam, sed quasi secundario. Naturale est enim cuilibet termino singulari pro re singulari subsistente per eum significata supponere. Quod autem hic Deus subsistat in tribus, non habet ex ea ratione, quae singularis terminus est, sed quae communis: atque ideo non nisi mediata & secundario supponit pro suppositis, quibus est communis.

Zumel. dictum reprehendit.

E Secundo falsum est in ea propositione nomen illud Deus collectiue tantum & non diuisione supponere pro personis. Nam dictio illa exclusiua solus addita termino essentiali, in ordine ad praedicatum essentiali, non excludit personas à forma subiecti, neque à consortio praedicati. Vnde S. D. supra q. 37. a. 11. ad 3. ait dictionem exclusiuam non excludere illa, quae sunt de intellectu termini, quando non differunt secundum suppositum, ut pars & vniuersale. Constat autem ex supradictis quaest. 27. art. 2. personarum

sonas esse de intellectu Dei completè sumpti, A
nec ab eo differre supposito: Quo fit vt descen-
dere minimè liceat sub cōmuni termino, cui di-
ctio apponitur exclusiua ad aliquod particula-
re suppositum, vt supra dixit S. Th. eadem q. 37.
ar. 3. ad tertium: non enim valet hæc consequen-
tia, Solus homo est animal, ergo Solus Petrus:
& similiter non sequitur, solus Deus creat, ergo
solus Pater; nam si fieret descensus, hoc ipso
excluderentur reliqua supposita, quæ per natu-
ralem suppositionem & concomitantiam inclu-
duntur in termino communi. Cum igitur ait A-
postolus, *Soli Deo honor & gloria*, potest illa di-
ctio solus dupliciter accipi. Vno modo vt sit ex-
clusiua non eorum tantum quæ sunt diuersæ na-
turæ, sed etiam cōcomitantium, & sic est aperte
falsa, nec ab Apostolo ponitur in hoc sensu:
non enim soli Deo, prout à personis ratione
distinguitur, aut toti simul Trinitati, sed cui-
libet etiam personæ diuine debetur honor &
gloria. Alio modo sumi potest dictio solus, vt nō
excludit à concomitantibus, & sic vera est pro-
positio, non solū accipiendo concomitantia, id
est personas collectiue, sed etiam diuine: sin-
gulis. n. sicut omnibus simul & huic Deo, con-
gruit honor & gloria. Quomodo verò sit in-
telligenda differētia, quā statuit D. Th. inter di-
ctas duas propositiones, videlicet *Deus creat, &*
Soli Deo honor & gloria, satis explicat Caieta.

6. genus præ-
dicatorum
de Deo.

Sequitur tertio, in hac propositione, Deus est
Trinitas, subiectum quod est Deus, non pro
hoc tantum Deo, sed pro omnibus personis
collectiue supponere, quibus ita sumptis verè,
proprie & formaliter conuenit nomen Trinita-
tis. Nec oppositum affirmat S. D. in a. 6. huius
quest. ad 1. vbi sic loquitur: *Licet pro nullo suppo-*
sitorum diuina natura hæc sit vera, Deus est Trini-
tas: est tamen vera pro essentia. Hæc ibi. Qui-
bus verbis non excludit personas collectiue
sumptas, sed diuine tantum.

Hoc nomen
Deus, vt
subicitur
prædicato
notionali,
supponere
per se primò
pro hoc Deo,
secundariò
verò pro
supposito in-
determina-
to, & aliquo
modo deter-
minatò.
Non aduer-
satur Caiet.
D. Th.

Sed iam propositiones illas examinemus, in quibus
hoc nomen Deus prædicato subicitur
notionali, vt cum dicitur, Deus generat, Deus
generatur, Deus spirat, Deus spiratur. De his
enim ait S. D. in textu nomen Deus supponere
vel personam vnā, vt in prima, secunda &
quarta: vel duas, vt in tertia. Cai. autem ait no-
men Deus in prima & secunda & consequenter
etiam in tertia supponere pro hoc Deo tribus
communi, de quo (inquit) verum est quod ge-
nerat & generatur.

Vt autem appareat Cai. sententiam non ad-
uersari doctrinæ D. Th. considerandum est na-
turæ substantiali pluribus communi concrete
sumptæ dupliciter aliquid posse conuenire:
Vno modo ratione sui, prout à suppositis distin-
guitur sicut homini conuenit esse pluribus
communicabile, aut esse speciem. Alio modo ra-
tione vnius vel plurium suppositorum, vt ge-
nerare, currere, stare aut sedere conuenit ho-
mini ratione suppositi vnius vel plurium: Petro
namque corrente vera est hæc enuntiatio, ho-
mo currit. Cum igitur actus prædicti notiona-
les vni vel pluribus personis conueniant, ne-
cesse est etiam de Deo tribus personis commu-
ni prædicari: vt quæadmodum verè & proprie
dicimus Patrem generare, ita vere ac proprie
dicamus hunc Deum generare, non vt distin-
guitur à patre, siue secundum se; sicut enim si-
nem distingueretur hic Deus à filio, quod est
hæreticum: & personis omnibus generatio cō-
ueniret; namquæ Deo congruunt, vt Deus est,
personis omnibus sunt communia: sed quate-

nus hic Deus per identitatem est in patre, ad-
eo vt ratione personæ patris Deo conueniat, &
verè de eo dicatur generare. Et idem dicen-
dum est de cæteris actibus notionalibus.

Sed videtur aduersari his dictis illud Caietani, ^{Obiectio.}
videlicet Deum ex adiuncto notionali consti-
tuere propositionem indefinitam supponendo
personaliter; igitur in ea propositione, Deus
generat, non sumitur secundum Cai. subie-
ctum illud Deus pro hoc Deo, quatenus per
identitatem est in patre, siue prout est idē, quod
persona patris, sed indefinite. Cuius tamen op-
positum videtur affirmare S. Th. in hoc articu-
lo, vt paulò ante notauimus. Ait enim hoc no-
men Deus quandoque supponere personam vnā
tantum, vt cum dicitur, Deus generat:
quandoque duas, vt cum dicitur, Deus spirat.
Et in 1. dist. 4. q. 1. a. 2. sic ait: *In hac propo-*
sitione, Deus generat Deum, in supposito stat pro Patre,
in appposito pro filio. Ad cuius difficultatis euiden-
tiam recolenda est doctrina D. Th. hic in respons. ^{Solut.}
ad 3. superius explicata, videlicet hoc nomen
Deus per se primò supponere pro natura com-
muni, prout est in habente, id est pro hoc Deo:
sed ex adiuncto determinari eius suppositio-
nem ad personam. Vnde inquit S. Th. cum di-
citur, *Deus generat: ratione actus notionalis suppo-*
nit ly Deus pro persona patris. Quod non ita in-
telligendum est, vt suppositione personæ patris
excludatur suppositio pro hoc Deo tribus per-
sonis communi: naturalis enim ac per se primò
nominis suppositio per eam excludi nequaquā
potest, quæ eidem nomini secundariò, & con-
comitanter tantum conuenit. Si namque dicen-
do, homo currit, Petro solo corrente, ita verifi-
catur de Petro dicta propositio, vt nō excluda-
tur communis natura, quam in concreto signi-
ficat, & non supponit hoc nomen homo: multo
magis dicendo, Deus generat, non excluditur
hic Deus, qui non tantum eo nomine significa-
tur, sed etiam per se primò supponitur. Cum
itaque dicitur, *Deus generat Deum*, nomen De-
us, à parte subiecti pro vtroque supponit, ni-
mirum pro hoc Deo singulari tribus cōmuni, &
pro persona patris, sed diuersa ratione. Nam in
quolibet agente tria consideramus: Primum est
agens cui conuenit actio: secundum est ratio a-
gendi: tertium est modus & conditio ad agen-
dum necessaria; vt exempli gratia, in Petro gene-
rante cōsideratur primò persona Petri, cui pro-
prie conuenit agere, vt rei personaliter subiecti:
secundò natura, quæ est ei ratio agendi: tertio
singularitas & existentia in rerum natura: vt
modus & conditio necessaria ad agendum. Sunt
enim actiones in singularibus tantū existentibus.
Sic igitur in proposito tria cōsideramus in
Deo generante. Primum est id, cui verè & proprie
cōuenit generatio: hoc verò est id, cui conuenit
subsistere singulariter in diuina natura; sunt enim
actiones propriæ subsistentiū. Cum aut sit
duplex in diuina natura subsistens, nimirum hic
Deus, & hæc persona puta pater: vtrique; necesse
est generationem conuenire. Et cum essentia,
quæ ratio est generandi, includatur intrinsecè tã
in hoc Deo, quàm in patre: ex hac etiam parte,
vtrisque conuenit generatio. Sed differentia est
in tertio, videlicet in modo & conditione ad
generationem necessaria; quia nomē patris per-
sonā significat, & supponi incommunicabiliter
existentem, & vt generationis principium; Pa-
ter enim est principium filij. At hoc nomen Deus
significat, ac per se primò supponit deitatem in
concreto communicabiliter subsistentem, cui
pro-

proinde sic præcisè sumptæ non potest conue-
nire generatio, nec vlla notionalis actio, quæ
suppositi propria est incommunicabiliter exi-
stentis. Quoniam itaque Deus per se primò
subsistens est & existens, potest verè dici gene-
rans & generatus, spirans & spiratus. Sed quia de
est illi præcisè sumptæ incommunicabilitas, id-
circo neque sic præcisè suæ abstracte sumptus
dicendus est generare, sed quatenus idem est,
quod pater aut paternitas, aut quatenus modi-
ficatur quodammodo paternitate. Quò fit, vt
rectè dixerit Cai. nomen illud Deus in dicta
propositione supponere pro hoc Deo: & rur-
sus affirmaverit esse propositionem indefinitam,
cum dicitur, Deus generat; est enim hæc propo-
sitiō singularis respectu primò significati &
suppositi, qui est hic Deus; est etiam indefinita,
quatenus nomen illud Deus est terminus plu-
ribus personis communis. Et quamvis dicatur
contrahi per notionale generat ad standū pro
persona patris, & ita sit simpliciter loquendo;
quia tamen prædicatum illud, generat, potest
ad subiectum dupliciter comparari, vno modo
absolute, alio modo vt actum habet limitandi
intelligentiā nostram ad patrem, cui soli con-
uenit generare: idcirco, licet posteriori modo
sumendo prædicatum illud in ordine ad subie-
ctum, quod est Deus, supponere dicatur Deus
pro personæ Patris: si tamē absolute sumatur
prædicatum, indefinitam reddit propositionē.
Sed quia de persona sola patris verificatur, quā-
doque dicit S. Tho. & alij pro patre supponere;
sicut si dicerem in hac propositione, homo
currit, hominem supponere pro Petro, qui so-
lus inuenitur currens: cum tamen logicè lo-
quendo, in dicta propositione supponat homo
pro singulari indefinitè. Sed apud Philosophū &
Theologum rei veritatem speculātem, pro eo-
dem sumitur id pro quo supponit nomen, & id
pro quo verificatur: præsertim cum prædica-
tum vni soli supposito sic cōgruit vt alijs repu-
gnet: sicut actus generandi sic patri cōuenit, vt
alijs repugnet in Deo personis. Propter quam
causam existimo receptum esse communiter
modum illum dicendi, per actum scilicet no-
tionalem contrahi nomen Dei ad supponendum
determinatè: quod non aduertit Ripa.

In hac pro-
positione fal-
sa, Deus non
generat, hoc
nomen Deum
supponere
per se primò
pro hoc Deo.
Secunda-
riò pro per-
sonis.
De ultimo
genere præ-
dicatorum
Dei.

Hinc patet nobis aditus ad negatiuæ propo-
sitionis examen, quam hic S.D. falsam esse pro-
nuntiat, videlicet, *Deus non generat*: supponit
enim per se primò Deus pro concreto deitatis, id
est pro hoc Deo: secundariò verò & concomi-
tante supponit pro personis. Cū ergo dicitur,
Deus non generat: negatur non ab hoc Deo tan-
tum, sed à personis omnibus generatio: atque
ideò falsa est propositio; fit enim sensus: Deum
neque secundum se, neque prout est in aliqua
persona generare. Vim enim habet differentem
negatio appposita termino communi, & appo-
sita termino singulari. Nam si postponatur ne-
gatio termino communi, non distribuit illud
respectu singularium: dicendo namque homo
non ambulat, non significatur nullum homi-
nem ambulare, sed est indefinita propositio: &
ad eius veritatem satis est esse negationem illā
in vno singulari. Si verò postponatur termino
singulari, vim habet distribuendi pro omni
loco, & alijs ad ambulationem in Petro perti-
nentibus, vt ait Capr. in 1. distinct. 4. q. 1. a.
2.

Cum itaque Deus primò vim habeat termi-
ni singularis, & supponat pro hoc Deo singu-
lariter subsistente: secundariò verò vim habeat

termini cōmunis, quatenus secundum rem inue-
nitur in tribus personis, vt vna res cū eis simpli-
cissima, atq; ideò secundariò supponat indefini-
tè pro personis: consequens est, vt negatio non
solū præposita, sed etiam postposita huic ter-
mino Deus, illum plenè distribuatur, tam quo
ad singulare deitatis, quod primò supponit,
quā quo ad singula in eo existentia supposita,
pro quibus indistinctè & secundariò supponit;
alioquin si vni supposito conuenit generare, iā
Deo singulari, vt in eo est, conueniet generare.
Est itaque falsa dicta propositio, quia personæ
patris verè conuenit generare, & consequenter
Deo, prout est persona patris. Negatio verò tā
à Deo, quā à Patre, & quauis diuina persona
remouet actum generandi, vt ait Capr. loco
proxime notato. Cum itaque nomen illud Deus
in dictis duabus propositionibus, scilicet Deus
generat, & Deus non generat, eandem pror-
sus habeat suppositionem, scilicet pro hoc
Deo primariò, & secundariò pro persona vel
pro personis: consequens est eas esse verè &
proprie contradictorias: & affirmantem esse
veram, negantem verò falsam. Cum enim ait
S.D. ad 3. per eam propositionem, Deus non
generat, significari generationem repugnare
diuinæ naturæ, videtur insinuare diuinæ naturæ
in concreto conuenire generationem, non ab-
solutè, sed in vno supposito, scil. patre, vt hic
& in sequenti articulo constanter affirmat Cai. &
post eum Ban. Mol. Vasq. Sur. & Zumel.
qui tamen existimat non satis proprie di-
ci hunc Deum subsistentem absolute gene-
rare. Sed iam ostendimus id proprie dici pos-
se.

Ex dictis sequitur vanum esse laborem Cana-
riensis, Zumel. & Ban. qui ad sustinendam con-
tradictionem dictarum propositionum affir-
mant nomen Dei in vtraque propositione stare
pro persona patris.

Resistit
sententia
Canariensis,
Zumelii, &
Bannelij.

Patet etiam eorum argumenta contra Caiet.
nihil concludere. Non enim affirmat Deum à
personis abstractum generare, sed simpliciter
hunc Deum generare, quod verissimum est: ge-
nerat enim prout est subsistens vt quod in per-
sona patris.

Denique patet, quid dicendum sit de hac pro-
positione, Deus est de Deo: Nam denotat vox
illa, de, ordinem originis personæ procedentis
à principio, ratione cuius supponit terminus
ille Deus, non solum pro hoc Deo, sed etiam
personaliter indefinitè, tam ex parte subiecti,
quā ex parte prædicati; & fit sensus: perso-
nam procedentem, quæ Deus est, esse à princi-
pio producente qui Deus est. In symbolo verò
restringitur ad filium, de quo solo profertur
ibi dicta propositio.

Præter dictas propositiones sunt etiam alia
quatuor, quas A. D. examinat in quarto &
quinto, argumento, & eorum responsionibus:
de quibus infra.

PRIMA CONCL. Hoc nomen Deus, si non li-
mitetur per aliquid additū, semper supponit pro sub-
sistente essentialiter, siue pro essentia in concreto pri-
mò & immediate, secundariò verò pro personis inde-
finitè.

Conclusio-
nes deduc-
tæ, & pro-
bate.

SECUNDA CONCL. In hac propositione, Deus
est communis tribus, subiectum illud Deus supponit
pro hoc Deo, prout distinguitur à personis.

TERTIA CONCL. In his duabus propositioni-
bus, Deus creat, & Soli Deo honor, & gloria, Deus
supponit primò, & immediate pro natura diuina in
concreto, siue pro hoc Deo, secundariò verò & mediate
pro

pro

pro omnibus personis, tam collectivè quàm divi-
sive.

QUARTA CONCLVS. In hac propositione,
Deus est Trinitas: nomen Deus supponit non pro
hoc Deo tantum, sed pro omnibus personis colle-
ctivè.

QUINTA CONCL. In his propositionibus,
Deus generat, Deus generatur, Deus spirat, Deus spi-
ratur, nomen Deus supponit tam pro hoc Deo, quàm
pro persona, ut in prima, secunda & quarta, & pro
personis, ut in tertia.

SEXTA CONCLVSIO. Hac propositio, Deus
generat, & alia prædicta, sunt indefinita de rigore
logico, quamvis ut singulares accipiantur à Theolo-
gicis.

SEPTIMA CONCL. In hac propositione, Deus
non generat, nomen Deus supponit non pro persona
patris, sed per se primò pro concreto deitatis, secun-
dario verò & concomitantè supponit pro personis, &
est propositio uniuersalis: & ideo falsa & opponitur
contradictoriè huic, Deus generat.

OCTAVA CONCL. Duo dicta D. Thom. circa
suppositionem personalem huius nominis Deus, qua
videntur contraria, conciliantur optimè à Caieta-
no.

Argumenta
& solutio-
nes. CONTRA 1. & 2. concl. sunt argumen-
ta Barth. Spina, Val. & Valsq. & aliorum
negantium subsistentiam essentialè in Deo
ratione distinctam à personali, quæ sunt cu-
mulatè soluta in præcedenti controuersia.

Obi. cont. 3.
concl. CONTRA tertiam argum. Zumel. Sub hac
propositione, Soli Deo honor, & gloria, non li-
cet descendere; ergo terminus Deus supponit
pro tota Trinitate per modum collectionis.
Antecedens probatur; quia neque soli Patri, ne-
que soli filio debetur honor & gloria. Resp. nul-
lam esse consequ. immò sequitur oppositum;
nam ideo sub communi subiecto, ut substat a-
licui communi prædicato cum dictione exclu-
siua, non licet descendere; quia singulis sub sub-
iecto directe sumptis conuenit prædicatū. Ex-
empli gratia sub hac propositione, solus homo
est rationalis, non licet descendere dicendo, so-
lus Sortes est rationalis: quia prædicatum illud
rationalis conuenit singulis indiuiduis sub ho-
mine positis. Similiter sub hac, Solus Deus cre-
at, non licet descendere propter eandem cau-
sam, quia scilicet creare conuenit singulis per-
sonis; igitur etiam in hac, Soli Deo honor, & glo-
ria, non licet descendere: quia non solum om-
nibus collectivè, sed etiā singulis debetur ho-
nor & gloria.

Obi. cont. 4.
concl. CONTRA quartam argumentatur Caiet. au-
thoritate D. Th. infra a. 6. ubi sic loquitur: Et
quia hoc nomen Deus per se habet, quòd supponat pro
essentia: ideo sicut hac est vera, essentia est tres per-
sonæ, ita hac est vera, Deus est tres personæ. Re-
spondetur nullam esse consequentiam; quam-
uis enim in ea propositione nomen Deus pri-
mario supponat pro essentia, secundario tamè
supponit pro personis collectivè. Nec D. Th.
primum affirmando negat secundum, sed tan-
tum in respons. ad 1. illius a. dicit pro nullo sup-
positionem, Deus est Trinitas: quia ni-
mirum de nulla verificatur singulari persona.

Obiect. cont.
5. concl. CONTRA Quintam concl. argum. Capr. ex
verbis D. Thom. in corp. art. quibus relatis ita
concludit: Vult ergo dicere, quòd in i-
sta, Deus generat Deum, subiectum sup-
ponit determinatè pro persona patris, se-
cludendo essentiam ratione additi perso-
nalis. Respond. non rectè deduci ex verbis

D. Tho. naturam in concreto excludi à suppo-
sitione huius nominis Deus, cum dicitur, Deus
generat Deum; affirmat enim tantum contra
relatam opinionem, hoc nomen Deus secun-
dum se posse supponere pro persona vna vel
pluribus: non tamen sequitur; ergo cum pro
persona supponit excluditur essentia in con-
creto, sed potius oppositum; quia subsistentia
per se primò conuenit huic Deo; igitur prout
modificatur paternitate, siue prout est in patre,
vel ut est persona patris, generat; quamvis se-
cundum se siue abstractè sumptus non generet
neque generetur.

Contra eandem conclusionem sunt argumen-
ta Turr. siue Canariensis, Zumel. & aliorum
probandum hunc Deum, prout abstrahitur à
personis, non generare neque generari, quod
libenter admittimus, nec oppositum asserit Cai-
et. cuius mentem superius explicauimus.

CONTRA sextam concl. argumentatur Sua-
rez. Primò S. Tho. in hoc articulo vult in hac pro-
positione, Deus generat, subiectum restringi à
prædicato & determinari, ut solum supponat
pro persona patris, ergo &c. Resp. D. Th. loqui
de suppositione non in rigore logico, sed The-
ologicè, ut idem sit supponere, quod verifi-
cari, ut ante diximus.

Secundò. In dicta & similibus propositioni-
bus semper loquimur de Deo, ut de re omnino
singulari, & certa, quo ad prædicatum, quod
de illo affirmamus: Ergo &c. Resp. nullam esse
conseq. Nam in primis hic Deus est singularis
& rationem etiam habet termini communis.
Et quamvis ratione talis prædicati verificetur
propositio de sola persona patris; non tamen
sequitur, ergo pro illa determinatè supponit.
Vnde etiam S. Thom. supra qu. 36. ar. ult. ad 4.
ait: Cum dicit, pater, & filius sunt vnum princi-
pium Spiritus sancti, hoc quod dico principium, non
habet determinatam suppositionem immò confu-
sam pro duabus personis simul: quem locum etiam
notauit Capr.

Tertiò. Quando de communi termino prædi-
catur aliquid, quod solum potest conuenire
còmuni naturæ ut sic, subiectum restringitur à
prædicato ad supponendum tantum pro illa;
ut in hac, homo est species, & in hac, Deus est
communis tribus personis; ergo & è contrario,
quando prædicatur aliquid de termino com-
muni, quod tantum ratione vnius personæ po-
test illi conuenire, subiectum illud determina-
tur ad supponendum pro illa persona. Cum ita-
que generare solū ratione vnius personæ pos-
sit Deo conuenire, sequitur ut determinetur
subiectum ad supponendum pro illa. Eodem
argumento utitur Zumel. diff. 2. Resp. nullam
esse consequ. quia species prædicatum est, quod
re ipsa & ex forma propositionis homini tan-
tum pro natura sumpto, quæ vna tantum est,
potest còuenire: & similiter esse commune tri-
bus personis, soli potest diuine nature congru-
ere, quæ vna numero est. Generare verò, quam-
uis re ipsa soli patri possit conuenire, non est ta-
men pater sola in Deo persona: & ideo ex vi &
forma propositionis non magis determinatur
hoc nomē Deus ad vnā quàm ad aliam vel ad
plures in Deo personas. Vnde fidelis de solo nu-
mero personarum instructus, non autè de mo-
do processionis aut distinctionis earum, audita
hac propositione Deus generat, remaneret an-
ceps, an Deus prout vnus est generaret perso-
nas: an vna persona generaret duas, vel prima ge-
neraret secundam, & secunda tertiam, vel duæ
ter-

tertiam generarent. Est igitur praedicta propositio indefinita, non minus quam haec, homo generat, vno solo generante, si vim eius spectemus ac formam: quamvis apud fideles plenè de mysterio Trinitatis instructos, & praesertim Theologos acceptetur dicta propositio pro singulari, eo quod de solo Patre verificetur.

Ob. 1. cōt. 7.
concl.

CONTRA septimam concl. argum. Torres. In hac affirmante propositione, Deus generat, praedicatum restringit subiectum ad supponendum solum pro patre. Vel ergo illud praedicatum cum illa restrictione potest negari de subiecto, vel non: Secundum nullus sanæ mentis dicit: *primò*; quia negatio addita propositioni reddit sensum oppositum, & negat quod antea affirmabatur cum omnibus proprietatibus logicalibus; ergo &c. *Secundò*; quia hoc dato, esset aliqua propositio, cui non posset assignari contradictoria; ergo necesse est dare primum, videlicet, quod illud praedicatum generat, cū restrictione negari possit de subiecto; at non potest alio modo negari, nisi dicendo Deus nō generat; ergo in negatiua Deus pro patre supponit. Eodem argumento vtitur Zumel. *Respondetur* primò falsum esse assumptum in sensu iam expresso. Secundò admissio illo principio, dico praedicatū illius propositionis, Deus generat, posse negari, sed non cum illa restrictione: quia negatio appositā illi praedicato generat, eo ipso, quod tollit praedicatum, quo solo restringebatur subiectum, tollit subiecti restrictionem, & tamen est contradictoria eo modo, quo negatiua vniuersalis contradicit affirmatiuæ particulari vel indefinitæ. *Ad argumenta* verò, quæ probant oppositum, ad primum dico verum esse antecedens per se loquendo, remanente scilicet eadem subiecti determinatione: sed si contingat per additam negationem tolli determinationem, vt in proposito, non est verum antecedens. *Ad secundum* dico posse dictæ propositioni assignari contradictoriam, si addatur subiecto determinatio, loco eius quæ negatione destruitur, puta dicendo, Deus generans, non generat. Secundò dico iam assignatam fuisse contradictoriam. Et per hæc soluantur alia similia argumenta Zumel. *disput. 2. dubio primo.*

Ob. 2.

Secundò, S. Thom. in responsione ad tertium ait in hac propositione, Deus non generat, hoc nomen Deus, non supponere pro filio sed pro patre; quia nullum est adiunctum in illa negatiua, quod coarctet hoc nomen Deus ad supponendum pro filio. Eodem argumento vtuntur Ban. & Zumel. *Respondetur* verba D. Tho. esse; Cum dicitur, Deus generat, ratione actus notionalis supponit hoc nomen Deus, pro persona patris: sed cum dicimus, Deus non generat, nihil additur, quod determinet hoc nomen ad personam filij. Vnde datur intelligi, quod generatio repugnet naturæ diuinæ. Ex quibus verbis planius deducitur negationem plenè distribuere nomen Dei, & redde re propositionem vniuersalem, & significare generationem repugnare naturæ diuinæ, tam secundum se, quam ratione singulorum & omnium suppositorum, quam quod remaneat limitatio ad personam patris, ob eam causam; quia non limitatur ad personam filij. Fatua est enim hæc consequentia. Nihil additur, quod determinet hoc nomen Dei ad personam filij; ergo supponit pro persona patris cum possit negari generatio tam ab hoc Deo, quam à persona filij & Spiritus S. & ab omnibus omnino

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A personis: sicut propriè negatur in dicta propositione, eo quod negatio, vt aiunt logici, sit malignantis naturæ, ac proinde vniuersaliter neget, & propositionem secundum apparentiam indefinitam reddat vniuersalem: vt patet, si quis diceret, homo non peccauit mortaliter, iudicaretur enim vniuersalis & falsa, licet quidam hominum lethaliter non deliquerint.

CONTRA eandem conclusionem pro ea parte quæ affirmat hoc nomen Deus in hac propositione, Deus non generat, supponere pro hoc Deo, argumentatur Val. *Primò*. Quia non datur hic Deo distinctè subsistens à personis. *Secundò*. Quia si daretur, esset contra fidem dicere, quod aliquid absolutum generet in diuinis. *Sed Solus.* *his* fuit abundè satisfactum per ea, quæ supra diximus.

Obi. 3.

CONTRA vltimam concl. arg. Torres & Zumel. Nomen Deus supponit etiam pro persona, cum supponit pro essentia; ergo S. Th. in corpore non loquitur de sola potentia huius nominis Deus ad supponendum pro persona, vt ait Caietanus. *Resp.* hoc nomen Deus secundum se supponere sèper pro persona indeterminatè absolute loquendo, sed cum addito notionali, puta Deus generat, supponit pro persona quodammodo determinatè & quodammodo indeterminatè. Nam secundum vsum Theologorū supponit pro persona patris, pro qua sola verificatur: sed ex vi & forma propositionis supponit indeterminatè, non simpliciter sed in ordine ad talem actum scilicet generare: & de hac suppositione indeterminata loquitur Cai. dicens hoc nomen Deus ex adiuncto trahi ad supponendum indeterminatè pro persona, scilicet in ordine ad talem actum notionalem, & in responsione ad tertium esse sermonem de reductione potentia ad talem actum, scilicet suppositionis indeterminate tali modo: in corpore verò articuli sermonem esse de potentia ad supponendum pro persona tali modo. Quod autè dicunt Torres & Zumel. hoc nomen Deus ratione adiuncti notionalis supponere principaliter pro persona, verum est sumendo principaliter pro simpliciter; quoniam, vt supra diximus in persona tantum sunt omnes conditiones & modi ad actum notionalem necessarij.

CIRCA responsiones ad duo vltima argumenta vide si placet, quæ scribit Vasq. *disput. 157. c. 7.* vbi tamen erat manifestè admittens hæc propositionem Deus genuit eundem Deum. Hanc enim refutat S. D. in 1. *disput. 4. q. 1. a. 3.*

ARTICVLVS QVINTVS.

Vtrum nomina essentialia in abstracto significata, possint supponere pro persona.

AD Quintum sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia in abstracto significato possint supponere pro persona, ita quod hæc sit vera, essentia generat essentiam. Dicit enim Aug. 7. de Trin. Pater & filius sunt vna sapientia, quia vna essentia: & singillatim sapientia de sapientia, sicut essentia de prim. tom. 3. essentia.

2. Præter. Generatis nobis vel corruptis, generatur vel corrumpuntur ea, quæ in nobis sunt: sed filius generatur. Ergo cum essentia diuina sit in filio, videtur quod essentia diuina generetur.

3. Præter. Idem est Deus & essentia diuina, vt ex supra dictis patet. Sed hæc est vera: Deus generat Deum, sicut dictum est. Ergo hæc est vera: essentia generat essentiam.

4. Præter. De quocunque predicatur aliquid, potest

206.

1. *disput. 5. q.*

1. *art. 1.*

Li 7. de tri.

c. 1. circa fi.

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in

cap. 2. in